

Sven Tammoja

Põhikarja söötiskorraldus farmis

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

z

Võimalusi tehiskeskkonna loomisel

z

Mida sellelt ettekandelt oodata?

Mõtteteri

Mida jälgida söötmise seisukohast

- Igapäevaselt
- -nädalaselt
- -kuiselt

z

Mõttetera

Söötmine on saagilõikuse ehk lüpsmise eel kõige olulisem valdkond

Järelikult peab see saama kõige rohkem juhtide tähelepanu

Mõttetera

Kõrge kvaliteediga sööt ja kõrge piimatoodang on terve piimatootmisettevõtte meeskonna ühispingutuse tulem.

Järelikut peab farmijuhataja seisma silo tootmise ajal silotranžee kõrval ja agronoom peab igapäevaselt saama infot piimatoodangu trendide kohta.

Mõttetera

Lehmal on päevas maksimaalselt 5,5 tundi söömiseks ja 14 tundi puhkamiseks/mäletsemiseks. Puhkamata jäänud minutist vähendab lehm 30 sekundit söömisaega.

Järelikult peame hoolega töid laudas planeerima, et loomad saaksid maksimaalselt puhata

Mõttetera

Veis on äärmiselt agressiivse söömiskäitumisega loom. Sageli surub üks lehm söömise ajal 250 kilogrammise jõuga vastu söödapiiret. See kahjustab ennekõike tema turja ja jalgu.

Järelikult (ainuüksi eelnevat arvestades) peame me veenduma, et loomadele on sööt pidevalt lähedale lükatud

Mõttetera

Ettesöötmine ehk poegimiseelne periood on kõige olulisem periood lehma laktatsioonil (see loob alused edukaks järgmiseks laktatsiooniks)

Järelikult peame just sellel perioodil tagama **maksimaalselt kõrge söömuse** tasakaalustatud ratsiooniga.

Seetõttu peame veenduma, et

- Ratsiooni komponendid ja toitefaktorid on tasakaalus
- Koresöödad on äärmiselt kvaliteetsed
- Põhu heksli pikkus on vähem kui 4 cm ja see ei ole toksiline
- Mineraalid on hästi imenduvad

Mõttetera

Iga aastaga lisandub uut informatsiooni piimaveiste söötmise kohta ja piimalehmade keskmine piimatoodang tõuseb

Ratsioonide koostamine ehk komponentide või toitefaktorite tasakaalustamine on muutunud äärmiselt keeruliseks ja tulemuslikult saavad seda teha vaid need, kes uut informatsiooni omavad ja piimaveiste söötmist süvitsi valdavad

Mida jälgida igapäevaselt?

Söödajäätmete massi söötmisgruppide lõikes

- Uue söötmiskorra eel tuleb söödajäätmed kaaluda, et oleks võimalik objektiivselt hinnata loomade tegelikku kuivaine söömust (põhisöötade muutumisel määrata ka söödajäätmete kuivaine sisaldus)

Veiste keskmist piimatoodangut ja selle muutumise trende

Mida jälgida iganädalaselt?

Märgade koresöötade kuivaine sisaldust:

Kuivaine sisalduse määramine:

1. Jaotage tranžee silo lõikepind mõtteliselt kuueks osaks, võtke igast mõttelise osa keskpunktist korralik pihutäis silo ja segage korralikult kaanega ämbris seda vähemalt 2 minutit korralikultraputades
2. Kaaluge kuivatusanum ja kirjutage mass üles, nullige kaal
3. Kaaluge anumasse täpselt 100,00 g proovimaterjali
4. Asetage anum kuivatile/sse
5. Laske kuivada 135 kraadi juures 45 minutit ja kaaluge
6. Pange uuesti kuivama ja kaaluge 5 minuti pärast uuesti - kui mass ei muutunud on materjal kuiv
7. Lahutage täismassist anuma mass ning sellega leiategi materjali kuivainesisalduse nii grammides kui ka protsentides (kuna algmass oli 100,00 grammi)

z

Mida jälgida igapäevaselt?

Loomade kuivainesöömused

- Kinnislehmad
- Ettesöötmislehmad
- Värsked lehmad
- Kõrgetoodangulised lehmad

Mida jälgida iganädalaselt?

Söötes ettesöötmislehmadele hüpokaltseemia ennetamiseks anioonsooli, tuleb iganädalaselt kontrollida vähemalt 10%-il loomadest uriini pH taset ja veenduda, et see jääb soovitud vahemikku.

Kui kasutate metaboolse atsidoosi tekitamiseks kloriide:

- **KÕRGE** - keskmine pH tase on kõrgem kui 6,5. Suurendage anioonsoolade kogust mõnevõrra
- **HEA** - pH on vahemikus 5,5-6,5 ja kuivaine söömus on kõrgem kui 11 kg, jätkake
- **MADAL** - keskmine pH tase on madalam kui 5,5. Vähendage anioonsoolade kogust

z

Mida jälgida igapäevaselt?

Värskete loomade BHB taset verest

1. võtta 3-9ndal laktatsioonipäeval lehmadel vereproovid ja määrata BHB tasemed

1,2-2,9 mmol/L=>Subkliinilineketoos

>2,9 mmol/L=>Kliiniline ketoos
2. Ketoositunnustega loomadele anda 300 ml propüleen glükooli suukaudselt 3-5 päeva
3. Vastavad juhtumid sisestada ka karjahaldustarkvarasse

z

Mida jälgida iganädalaselt?

Piima karbamiidi-, valgu-, rasva sisaldust

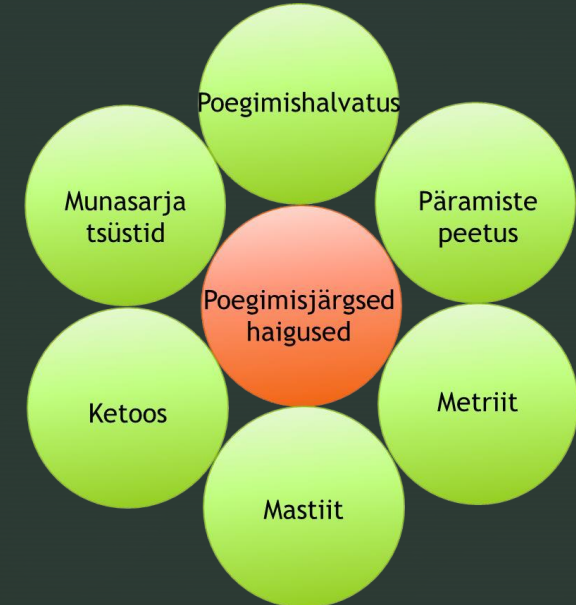
z

Mida jälgida iga kahe nädala tagant

Märgade koresöötade toiteinete sisaldust

Mida jälgida igakuiselt?

- Poegimisjärgsete haiguste esinemist ja trende
- Kokkuvõtted pH ja BHB määramistele
- Kokkuvõtted kuivaine söömusele laktatsioonistaadiumite lõikes
- Mikseri terade olemasolu ja teravust

z

Mida jälgida põhisöötade vahetumisel

- Märgade koresöötade kuivaine sisaldust vastavalt vajadusele
- Kuivaine söömust vastavalt vajadusele

Mida jälgida põhisöötade vahetumisel

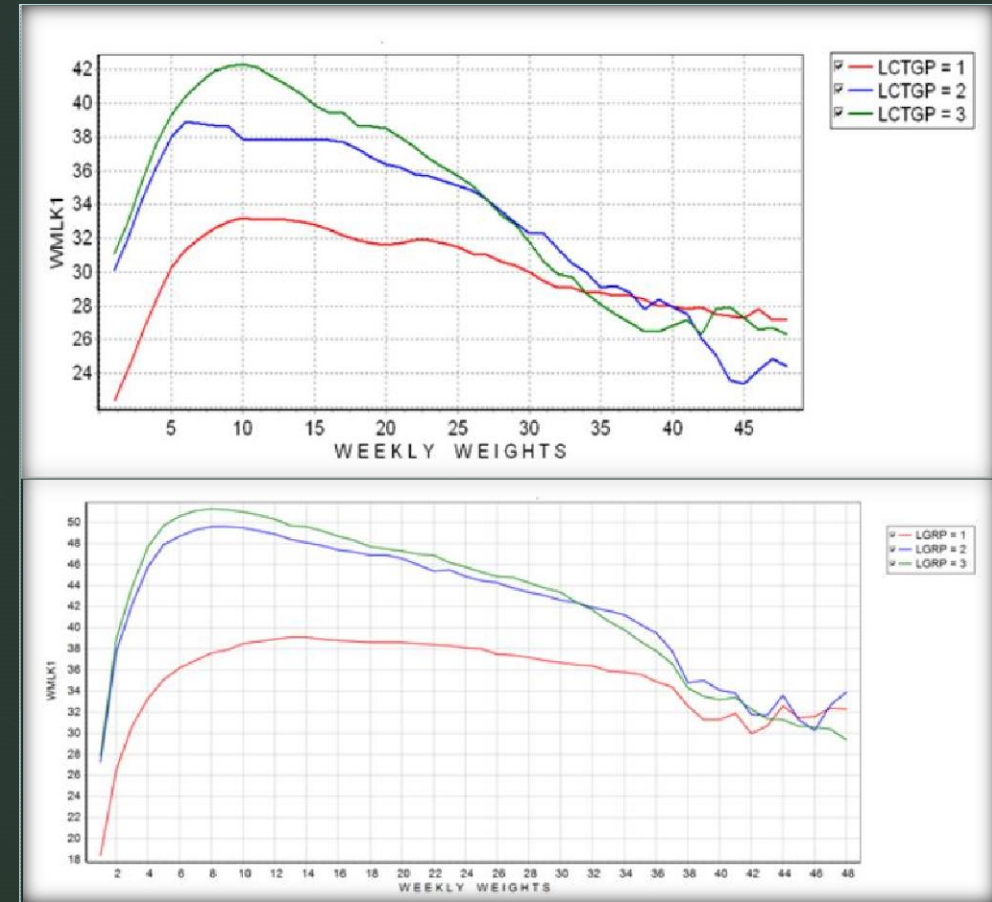
- Väljaheidete fraktsiooni ja selle muutumist võrreldes eelnevaga

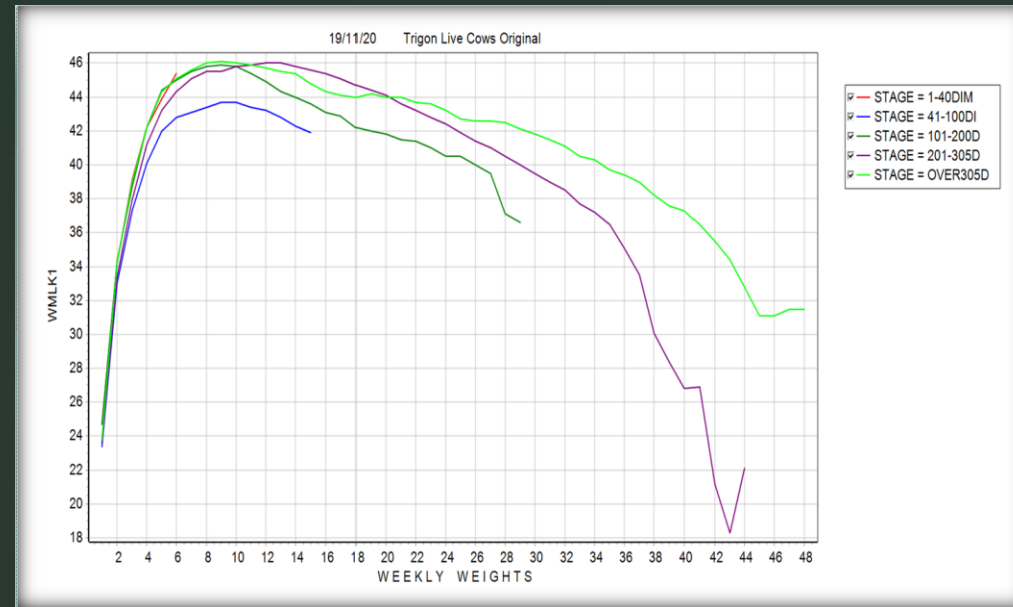
Mida jälgida põhisöötade vahetumisel

- Tipp-päeva toodangute muutumise trende laktatsioonigruppide lõikes

Mida jälgida põhisöötade vahetumisel

- Tipp-päeva toodangute muutumise trende laktatsioonistaadiumite lõikes

z

Millal muutub sööt loomale ohtlikuks?

- Kvantiteet - sööda kogus ei vasta looma kuivaine söömusele
- Toitefaktorid - sööda energia-, proteiini-, kiu-, vee, mineraali- või vitamiinisisaldus ei ole vastavuses looma vajadusega
- Tasakaal - söödaratsiooni komponendid või toitefaktorid ei ole omavahel korrektselt tasakaalus
- Kvaliteet - sööda maitse-, lõhna ja muud omadused langetavad kuivaine söömust
- Toksiinid (eeskätt) - söödas esineb (liigselt) keemilisi ühendeid, mis võivad elundkondade normaalset talitlust häirida
- Patogeenid - sööt on patogeenidega saastunud

z

Küsimused/vastused

Suur tänu!